

Pełna wersja briefu programowego PL:

WERSJA PL: <http://ik.org.pl/pl/publikacja/nr/6856/szanse-i-zagrozenia-przyszlej-polityki-spojnosci/>

Waży się przyszłość kluczowej dla rozwoju Polski polityki spójności

Kraków, 11 stycznia 2012 r.: **Zbliżamy się do kluczowego dla Polski etapu debaty europejskiej – już wkrótce kształtowane będą szczegóły przyszłego systemu zarządzania i ostateczne ramy finansowania polityki spójności Unii Europejskiej. W najbliższym czasie, w oparciu o przedstawione przez Komisję Europejską Wspólne Ramy Strategiczne, decydować się będą także kierunki programowe tej polityki** twierdzi dr hab. Tomasz Grzegorz Grosse, ekspert Instytutu Kościuszki w analizie pt. *Szanse i zagrożenia przyszłej polityki spójności*.

Instytut Kościuszki przedstawił rekomendacje do dyskusji o polityce spójności po roku 2013. IK nie tylko wskazał niekorzystne rozwiązania jakie mogą znaleźć się wśród postanowień kształtujących politykę spójności, lecz także określił jak wyglądać powinny sprzyjające polskiemu interesowi decyzje. W opinii IK, Polska powinna dążyć do ścisłego powiązania polityki spójności z wszystkimi celami Strategii Europa 2020, w tym rozwojem innowacji, B&R, poprawianiem konkurencyjności gospodarczej, a także finansowaniem kosztów dostosowania do warunków pakietu energetyczno-klimatycznego. IK zaproponował także konkretne kroki, jakie polscy decydenci powinni podjąć, aby polityka spójności na lata 2014-2020 skutecznie wspierała wzrost gospodarczy Polski. Polscy politycy powinni przyjąć aktywną postawę w dyskusji europejskiej, zainicjować wewnątrz krajową debatę programową, oraz ustalić z partnerami samorządowymi i społecznymi priorytety przyszłego systemu zarządzania polityką spójności – uważa ekspert IK.

Debata o przyszłości polityki spójności jest tym bardziej wyjątkowa, że aktualna dyskusja nad pakietem projektów regulujących tę politykę na lata 2014-2020, odbywa się w szczególnym momencie – w trakcie poważnego kryzysu strefy euro i pod presją ograniczenia wydatków.

W cieniu ożywionej dyskusji na temat „Europy dwóch prędkości” lub coraz większej roli decyzyjnej największych państw członkowskich, widać dwa dodatkowe procesy. Są to: skłonność do centralizacji zarządzania i do hierarchicznego oddziaływania instytucji unijnych na państwa członkowskie (zwłaszcza te mniej wpływowe politycznie). Sprzyja to niepokojącej tendencji do konstruowania przepisów ograniczających możliwość łatwej i skutecznej absorpcji funduszy pomocowych z budżetu UE – niewykorzystane środki finansowe mogłyby zostać przeznaczone na inne cele europejskie lub wróciłyby do budżetów narodowych – twierdzi autor analizy, dr hab. Tomasz Grzegorz Grosse – ekspert IK.

Stąd właśnie wiele propozycji Komisji faktycznie zwiększa trudności biurokratyczne, m.in. poprzez silniejszą warunkowość i działania nadzorcze. Podobny charakter może mieć inicjatywa wspólnego planu działania. Choć pomysły Komisji są najczęściej podyktowane chęcią poprawy jakości polityki spójności – mogą paradoksalnie przyczynić się do skutku odwrotnego, a także znacząco utrudnić absorpcję środków pomocowych. W rezultacie będzie to na rękę płatnikom netto do budżetu UE.

W tym kontekście krytycznie należy ocenić pomysł warunkowości makroekonomicznej. Jest ona sprzeczna z podstawowymi celami i solidarystyczną podstawą działania polityki spójności. Podobnie należy ocenić stopniowe

przechodzenie w ramach polityki spójności z bezzwrotnych dotacji do instrumentów finansowych, a także dystrybucję niektórych funduszy poprzez ogólnoeuropejskie konkursy. Wprawdzie polityka spójności ma na celu wsparcie rozwoju gospodarczego i konkurencyjności rynkowej, ale przede wszystkim w słabszych państwach i regionach. A to oznacza, że słabsze podmioty mają ograniczone możliwości konkurencyjności z tymi najlepszymi, jak również nie mogą w pełni opierać się na zwrotnych instrumentach kredytowych – uważa Grosse.

Autor wylicza także trzy nowe inicjatywy Komisji mające integrować zarządzanie:

- instrument lokalnych grup działania uruchamianych na podstawie strategii rozwoju lokalnego i skoncentrowanych na wyznaczonym terytorium subregionalnym;
- instrument zintegrowanych inwestycji terytorialnych zarządzający działaniami w ramach różnych priorytetów lub programów operacyjnych na wybranym terytorium;
- wspólny plan działania, ułatwiający wydatkowanie środków polityki spójności, zwłaszcza wielu różnych miękkich zadań finansowanych z EFS;

Wszystkie te przykłady dowodzą, że celem polskiej dyplomacji powinna być nie tylko walka o jak największy budżet dla polityki spójności, ale również oddziaływanie na powstające regulacje, aby nie ograniczały one nadmiernie możliwości absorpcyjnych dla polskich beneficjentów.

Polska powinna dążyć do ścisłego powiązania polityki spójności z wszystkimi celami Strategii Europa 2020, w tym przede wszystkim rozwojem innowacji, B&R, poprawianiem konkurencyjności gospodarczej, a także finansowaniem kosztów dostosowania do warunków pakietu energetyczno-klimatycznego. Powinna także dążyć do tego, aby poziom środków na innowacyjną gospodarkę w ramach polityki spójności UE był jak najwyższy oraz aby mogły otrzymywać je nie tylko małe i średnie przedsiębiorstwa, ale również te większe, zwłaszcza rodzime.

Dobrym pomysłem, wartym wspierania, jest wprowadzenie systemowego rozwiązania zmniejszającego o 10% poziom wymaganego współfinansowania przez państwa członkowskie będące w trudnościach budżetowych. Może to ułatwić realizację polityki spójności w okresie kryzysu finansów publicznych – ocenia Grosse.

W latach 2007 – 2013 Polska była największym beneficjentem polityki spójności otrzymując w sumie ponad 67 mld euro, co stanowi 19 proc. wszystkich funduszy. Jak mówią eksperci PKB Polski dzięki funduszom jest dzisiaj o prawie 6 proc. wyższy, a tempo wzrostu gospodarczego wzrasta corocznie o około 1 punkt procentowy.

Instytut Kościuszki – think tank kreujący nowe idee dla Polski i Europy – jest niezależnym, pozarządowym instytutem naukowo-badawczym o charakterze non-profit, założonym w 2000 r. Instytut Kościuszki opierając się na pogłębionej, interdyscyplinarnej analizie, propaguje rozwiązania w postaci rekomendacji programowych i ekspertyz, których odbiorcami są instytucje unijne, rządowe i samorządowe, polscy i europejscy politycy i decydenci, a także media, przedsiębiorcy oraz pasjonaci niezależnej myśli i otwartej debaty.

Tomasz Grzegorz Grosse – ekspert Instytutu Kościuszki, profesor w Instytucie Studiów Politycznych PAN. Specjalista w zakresie polityk gospodarczych Unii Europejskiej, rozwoju regionalnego, prawa wspólnotowego i zarządzania w administracji publicznej. Autor ekspertyz na temat rozstrzygnięć ustrojowych Unii Europejskiej i rozwoju regionalnego min.: dla Sejmu RP, Ministerstwa Gospodarki i Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.